

**Рецензія
на освітньо-професійну програму
«Право»
зі спеціальності 081 «Право»
галузі знань 08 «Право»
першого(бакалаврського) рівня вищої освіти у
Херсонському інституті ПрАТ «ВНЗ «МАУП»**

Освітньо-професійна програма підготовки бакалаврів за спеціальністю 081 «Право» є надзвичайно важливою складовою формування професійного правника, здатного ефективно діяти в умовах сучасного демократичного суспільства, забезпечувати реалізацію принципів верховенства права, захист прав і свобод людини, а також інтересів держави та юридичних осіб.

Як практикуючий адвокат, учасник численних правових процесів, а також зовнішній стейкхолдер, запрошений до оцінювання якості підготовки майбутніх правників, я вважаю за доцільне здійснити ґрунтовну аналітичну рецензію освітньо-професійної програми, яка реалізується Херсонським інститутом Приватного акціонерного товариства «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом». Метою цієї рецензії є фахове оцінювання структури, змісту, методологічної бази, кадрового та ресурсного забезпечення освітньої програми з точки зору її відповідності сучасним вимогам юридичної практики, а також актуальності знань і навичок, що формуються у здобувачів вищої освіти в межах зазначеної програми.

Актуальність та своєчасність аналізу цієї програми зумовлені динамічними змінами у правовому полі України, запитом на оновлення змісту юридичної освіти, а також необхідністю приведення освітніх компонентів у відповідність до реальних потреб правозастосовної практики.

Рецензія структурована за ключовими елементами програми: загальна характеристика, структура та зміст, навчальні результати, методи викладання та оцінювання, кадрове забезпечення, практична підготовка, а також загальні висновки та рекомендації.

1. Загальна характеристика освітньо-професійної програми

Освітньо-професійна програма підготовки бакалаврів за спеціальністю 081 «Право», що реалізується Херсонським інститутом ПрАТ «ВНЗ «МАУП», демонструє комплексний підхід до формування фундаментальної правничої освіти з акцентом на професійну орієнтованість, міждисциплінарність, практичну підготовку та відповідність європейським стандартам.

Програма структурована відповідно до Національної рамки кваліфікацій (6 рівень), положень Болонського процесу, державного стандарту спеціальності 081 «Право» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженого наказом МОН України № 644 від 20.07.2022 (із змінами згідно наказу № 842 від 13.06.2024), та інших нормативних документів, що регламентують систему вищої освіти в Україні. Важливою ознакою програми є її гармонійне поєднання теоретичної та практичної складової, що дозволяє формувати не лише академічну обізнаність, а й реальні навички застосування правових норм, аналізу правових ситуацій, консультування, підготовки процесуальних документів, тощо.

Окремої уваги заслуговує підготовка студентів до роботи в судах, органах адвокатури, прокуратури, місцевого самоврядування та приватному секторі. Зміст програми охоплює базові та спеціалізовані правові дисципліни, а також компоненти з розвитку м'яких навичок (soft skills), серед яких: академічне письмо, критичне мислення, логіка, іноземна мова, інформаційні технології в юридичній сфері.

Це розширює професійні горизонти випускника і підвищує його конкурентоздатність на ринку праці, включаючи участь у міжнародних проєктах та програмах академічної мобільності. Також, варто підкреслити орієнтацію програми на розвиток правової культури, формування активної громадянської позиції, засад етичної поведінки в професійній діяльності та утвердження принципу верховенства права як фундаментальної цінності. Загалом, програма має чітко визначену структуру, логіку реалізації та відповідає як національним стандартам, так і практичним запитам правничої професії. Водночас, низка аспектів (наприклад, розширення міжнародної складової, деталізація кадрового забезпечення) може бути предметом подальшого удосконалення.

2. Структура та зміст освітньо-професійної програми

Освітньо-професійна програма спеціальності 081 «Право» побудована на основі принципів логічної послідовності, системності та міждисциплінарності. Її загальний обсяг становить 240 кредитів ЄКТС для здобувачів на базі повної загальної середньої освіти, що відповідає вимогам стандартів першого (бакалаврського) рівня.

2.1. Обов'язкові компоненти (180 кредитів) охоплюють:

- Цикл загальної підготовки (30 кредитів): включає дисципліни гуманітарного і загальнонаукового спрямування (історія та культура України, філософія, логіка, іноземна мова, академічні студії тощо). Вони спрямовані на формування світоглядної бази та розвитку комунікативних і аналітичних навичок.

- Цикл професійної підготовки (150 кредитів): структурно збалансований, охоплює класичні галузі права (конституційне, цивільне, кримінальне, адміністративне, трудове,

фінансове, господарське тощо) та низку спеціалізованих дисциплін (інформаційне право, міжнародний захист прав людини, право ЄС, митне право).

Такий підхід дозволяє майбутнім правникам здобути цілісне уявлення про правову систему України, а також ознайомитися з міжнародними правовими механізмами.

Увагу також привертає введення курсових робіт у межах ключових галузей права (адміністративне, фінансове, інформаційне право), що сприяє формуванню дослідницьких навичок та вмінню аналізувати правову практику з опорою на наукові джерела.

2.2. Вибіркові компоненти (60 кредитів) формуються за каталогом дисциплін і надають студентам свободу академічного вибору.

Така модель сприяє індивідуалізації освітньої траєкторії, однак варто зауважити, що в документі не подано сам перелік вибірових компонентів, що ускладнює оцінку їхнього змісту та відповідності потребам професійного ринку.

Рекомендовано публічно розмістити повний каталог вибірових дисциплін із коротким описом кожної.

2.3. Практична підготовка організована у три етапи:

- Навчальна (ознайомча) практика – 5 кредитів;
- Практика в юридичних службах, органах місцевого самоврядування, держустановах та приватних структурах – 5 кредитів;
- Практика в ключових інституціях (суди, прокуратура, адвокатура, нотаріат) – 5 кредитів.

Такий підхід є безумовно позитивним, адже охоплює основні напрями професійної діяльності правника та дозволяє здобувачам апробувати свої знання в реальних умовах. Також актуальним виглядає акцент на застосуванні мультимедійних технологій, моделюванні судових процесів і кейс-методі у навчанні.

2.4. Форма атестації – атестаційний екзамен. Це відповідає вимогам державного стандарту, однак доцільним виглядало б також передбачити можливість виконання кваліфікаційної роботи (на вибір студента) як альтернативної форми підсумкової атестації, що дозволить додатково виявити аналітичні здібності та академічну доброчесність.

2.5. Відповідність компетентностей і результатів навчання детально відображена в матрицях, наведених у додатку до програми.

Це свідчить про ґрунтовний підхід до проектування програми і забезпечує прозору логіку між навчальними цілями, змістом дисциплін та очікуваними результатами.

3. Формування компетентностей та результати навчання

Освітньо-професійна програма з підготовки бакалаврів права у Херсонському інституті ПрАТ «ВНЗ «МАУП» охоплює весь спектр компетентностей, передбачених

стандартом вищої освіти, та демонструє чітку і логічну побудову навчального процесу, спрямованого на формування як загальних, так і спеціальних професійних компетентностей.

3.1. Інтегральна компетентність визначена чітко й узгоджується з вимогами Національної рамки кваліфікацій: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі правничої діяльності, що потребують застосування теорій і методів юридичної науки.

3.2. Загальні компетентності (ЗК1–ЗК16) охоплюють широку палітру навичок — від абстрактного мислення, критичного аналізу, знання мов і ІТ-компетентностей — до етичних, соціальних і громадянських установок, таких як академічна доброчесність, права людини, правосвідомість, гендерна чутливість тощо.

Такий підхід сприяє не лише формуванню фахівця, а й відповідального, морального громадянина.

3.3. Спеціальні (фахові) компетентності (СК1–СК17) охоплюють:

- ґрунтовне знання правових інститутів національного та міжнародного рівня;
- здатність здійснювати аналіз і тлумачення правових норм;
- навички роботи з процесуальними документами;
- володіння методами консультування та правового супроводу клієнтів;
- уміння застосовувати бази даних та цифрові технології у правничій діяльності.

Особливо позитивно оцінюється включення таких компетентностей, як СК14 (консультування відповідно до принципів етики) та СК17 (вміння усувати юридичну невизначеність та вдосконалювати правові механізми), які вкрай важливі в адвокатській практиці.

3.4. Програмні результати навчання (РН1–РН23) сформульовані відповідно до вимог освітнього стандарту, деталізують очікувані досягнення здобувачів і охоплюють:

- аналітичні здібності (РН1, РН5, РН6, РН20);
- знання міжнародного права і права ЄС (РН2, РН4, РН8);
- комунікативні та мовні навички (РН10–РН12);
- практичні навички: складання документів, використання інформаційних систем, консультування (РН15–РН22).

Матриці відповідностей між результатами навчання та компетентностями, а також між компетентностями і дескрипторами НРК, складені чітко, прозоро і свідчать про комплексність підходу до освітнього проектування.

3.5. Методи навчання та оцінювання

Програма передбачає впровадження інноваційних форм і методів навчання: проблемно-орієнтоване, студентоцентроване, інтерактивне, із залученням ігор, моделювань судових засідань, симуляцій правових ситуацій.

Це відповідає кращим практикам юридичної освіти. Оцінювання здійснюється за накопичувальною бально-рейтинговою системою, з використанням поточного, модульного та підсумкового контролю, а також чітких критеріїв оцінювання, що закладено в силабусах.

Такий підхід забезпечує прозорість, об'єктивність та мотивацію здобувачів до системного навчання.

4. Ресурсне забезпечення освітньо-професійної програми

Якість реалізації освітньо-професійної програми значною мірою залежить від наявності належного кадрового, матеріально-технічного та навчально-методичного забезпечення.

У цьому контексті програма Херсонського інституту ПрАТ «ВНЗ «МАУП» демонструє задовільний рівень ресурсного супроводу, хоча в окремих аспектах є потреба в уточненні й деталізації.

4.1. Кадрове забезпечення

У програмі зазначено, що до освітнього процесу залучені науково-педагогічні працівники з науковими ступенями та/або вченими званнями, які мають відповідну кваліфікацію, педагогічний досвід, проходять стажування та володіють сучасними методиками викладання. Водночас у документі не вказано відсоткове співвідношення викладачів з науковими ступенями, відсутній перелік кафедр, які безпосередньо забезпечують дисципліни.

Рекомендовано доповнити програму чіткою інформацією щодо:

- складу випускової кафедри;
- розподілу навантаження між викладачами;
- наявності фахівців-практиків (адвокатів, суддів, прокурорів) серед викладацького складу;
- рівня наукової активності викладачів. Залучення до викладання практикуючих правників сприяло б посиленню прикладної спрямованості програми.

4.2. Матеріально-технічне забезпечення В наявності комп'ютерні класи з сучасним програмним забезпеченням, мультимедійне обладнання, обладнані аудиторії для проведення лекцій, семінарів і практичних занять.

Зазначено, що матеріальна база періодично оновлюється, є умови для навчання осіб з особливими освітніми потребами, що відповідає принципам інклюзивності.

Разом із тим, доцільно було б у програмі конкретизувати:

- наявність спеціалізованих аудиторій для моделювання судових засідань;
- доступ до юридичних баз даних (наприклад, «ЛІГА:ЗАКОН», «Право України», «ZakonOnline»);
- наявність умов для дистанційного навчання та підтримки змішаного формату навчання.

4.3. Інформаційне та навчально-методичне забезпечення

Інформаційна база забезпечується діяльністю бібліотеки ім. Ярослава Мудрого, яка має значний фонд друкованих та періодичних видань (понад 364 тис. примірників), а також електронні ресурси.

Це дозволяє забезпечити освітній процес відповідною науково-методичною літературою.

Крім того, програмою передбачене:

- складання силабусів і робочих програм дисциплін;
- надання методичних рекомендацій для самостійної роботи;
- використання кейсів, тестів, контрольних запитань. У контексті цифровізації освіти варто також передбачити впровадження LMS-платформи (наприклад, Moodle, Google Classroom) з повноцінним розміщенням навчальних матеріалів, онлайн-доступом до консультацій, форумами тощо.

5. Загальні висновки та рекомендації

Освітньо-професійна програма підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 081 «Право» у Херсонському інституті ПрАТ «ВНЗ «МАУП» в цілому відповідає вимогам чинного законодавства, галузевих стандартів вищої освіти, очікуванням ринку праці та запитам юридичної практики.

Програма охоплює всі необхідні складові якісної правничої освіти — від формування базових гуманітарних компетентностей до розвитку спеціалізованих правозастосовних навичок.

Вона має яскраво виражений прикладний вектор, сучасну методичну основу та забезпечує студентам можливість формування фахової ідентичності через практики, симуляції, правове консультування та рефлексію над професійною етикою.

У той же час, у процесі рецензування виявлено низку моментів, які можуть слугувати основою для вдосконалення програми.

Зокрема:

Рекомендації:

1. Уточнити кадровий склад, подавши повну інформацію про наукові ступені, педагогічний стаж, практичний досвід викладачів, а також конкретизувати участь практикуючих юристів у викладанні.

2. Публічно представити каталог вибіркових дисциплін із коротким описом, актуалізуючи їх зміст відповідно до сучасних викликів правової сфери (цифрове право, медіація, захист персональних даних, правове регулювання штучного інтелекту тощо).

3. Посилити міжнародну складову, зокрема — практику викладання фахових дисциплін англійською мовою, участь у міжнародних програмах обміну, розширення співпраці із закордонними юридичними закладами освіти.

4. Розширити інструменти цифровізації освітнього процесу: впровадити електронну платформу управління навчанням, додати цифрові кейси, вебінари, онлайн-курси з відкритим доступом.

5. Розглянути можливість впровадження альтернативної форми підсумкової атестації — написання кваліфікаційної роботи, яка дозволить комплексно оцінити аналітичні здібності та рівень академічної культури здобувача.

Підсумок. Програма має високий потенціал для підготовки фахівців-правників, здатних працювати в системі правосуддя, адвокатури, органах державної влади та самоврядування, бізнесі та правозахисному секторі. Її адаптивність, структурна збалансованість і практична орієнтованість є безумовною перевагою.

Підтримую реалізацію цієї програми в межах освітнього процесу та рекомендую її до подальшого вдосконалення з урахуванням вищевикладених пропозицій.

Адвокат,

Зовнішній стейкхолдер ОПП «Право»

Херсонського інституту ПрАТ «ВНЗ «МАУП»

Орешко Альона Петрівна